

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

ice
.....

Institut de Ciències de l'Educació

RECULL DE PÒSTERS PRESENTATS A LA JORNADA «L'APRENTATGE SERVEI I LES MISSIONS DE LA UNIVERSITAT»

**ORGANITZADA PEL GRUP ApS (UB) AMB LA COL·LABORACIÓ DE L'ICE
2018/2019**

El divendres 22 de març del 2019 va tenir lloc la jornada « L'aprenentatge servei i les missions de la universitat », organitzada pel Grup d'Aprenentatge Servei de la Universitat de Barcelona a la Facultat de Economia i Empresa amb la col·laboració de l'ICE. El propòsit de la jornada, amb més d'un

Fotografia 1. Sessió inaugural de la jornada

centenar d'assistents, era doble, per una banda, reflexionar sobre el sentit de la universitat compromesa amb el seu entorn i per altra, fer visibles les accions desenvolupades pel professorat en les missions de la universitat.

La inauguració va ser a càrrec de M. Cristina Poblet, membre del Grup ApS (UB). Com a paper moderador va estar present la Laura Campo (UB). I al llarg de la taula rodona vam comptar amb la

Fotografia 2. Presentació de pòsters

presencia de Josep M. Puig (UB) amb la mirada des de la docència. En David López (UPC) amb la mirada des de la recerca. I la M. Rosa Terradellas (UdG) amb la mirada des de la responsabilitat social.

També va tenir lloc una sessió per presentar 23 pòsters d'estudiants, de professorat i d'investigadors pertanyents a àrees molt diverses de coneixement. l'aprenentatge servei així com les iniciatives en què treballen per fomentar el compromís social de la universitat

Índex

1- TFGs en el marc d'una exposició amb participació ciutadana: fent transferència amb l'aprenentatge-servei. (S. Cabreroa, B. Noguera, T. Sauras-Yerab, A. Rigola).....	5
2- ApS a l'assignatura "Laboratori de Materials" del Grau d'Enginyeria de Materials. (E. Xuriguera, M. Segarra, M. Martínez).....	6
3- Artquímia, fabriquem i provem les tintes medievals. (R. Romero, M ^{al} . Garcia, M. Gironella, G. Briceño, H. Antequera, I.Castillo, A. Brunet).....	7
4- Dona-li la volta: Projecte d'aprenentatge i servei per a la salut mental positiva en dones. (E. García, M.Alarcón, A. Segura, S. Pinar, L. Villa, V. Morín).....	8
5- La Literatura entra a les aules de Ciències: transversalitat del coneixement a l'assignatura de Biodiversitat Humana! (E. Esteban, M. Esparza).....	9
6- Proyecto Minúscula. (M. Bombi, R. Carbonell, L. Pérez).....	10
7- L'oficina d'ApS en col·laboració amb entitats socials es compromet amb les missions de la universitat. (A. Escofet, L. Rubio, X. Sánchez).....	11
8- Clínica jurídica "Barcelona Innocence Project". (Núria Mallandrich Miret, Dr. David Carpio Briz, Dr. Miguel Ángel Soria Verde, Sra. Guadalupe Blanco Velasco).....	12
9- Creació d'entitats innovadores i compromeses amb els ODS i el finançament ètic per part d'estudiants de Microeconomia d'ADE. (M.C. Poblet, N. González, S. Muñoz).....	13
10- Aproximación interdisciplinar en el proyecto "compartir ideas. conferències-taller dels i de les estudiants. (E. Martí, A. Besoaín, H. Hügel, P. Guzmán, S. Li, C. Mariño, I. Ambatlle, E.R. García, C.F. Lastra, C.F, E.L. Mariño, P. Modamio).....	14
11- Docència, Recerca i ApS en els treballs de fi de grau i de fi de màster. Anàlisi de dos casos. (H. Salvadó, J. Torrella, L. Chamorro).....	15

12- Projecte i intervenció a estudiants sobre el bullying. (C. Creus, M. Vilageliu, E. Cujó, MA. Carreiro, V. Morín).....	16
13- Ciberbullying Abordaje del acoso escolar como problema de salud pública e intervención preventiva en adolescentes escolarizados en educación secundaria. (B. Belmonte , C. Saborit, M. Plaza, MA. Carreir, V. Morín).....	17
14- Explorar, sentir i crear. Las artes como metodología para investigar. (L. Aleu, V. Grusseck, D. Martinez, R. Fernández, M. Carmona).....	18
15- Divulgación sobre el cumplimiento terapéutico en el pie de atleta. (L. Cuffi, M ^a A. Garcia, F. Polanco, J. Vilaseca).....	19
16- Una experiència d'aps: píndoles de salut per a la gent gran. (Y. Rico, A. Garijo , J. Albardías, E. Valenciano, M. Vazquez, V. Morín).....	20
17- D'una assignatura obligatòria a un projecte ApS transformador: evolució i reptes de l'assignatura Desenvolupament sostenible al grau de Ciències Ambientals de la Facultat de Biologia. (M. Esparza, E. Tello, R. Padró, MA. Alió i M. Grasa)	21
18- Aprenentatge servei en els TFG a la Facultat de Biologia, una eina de docència que incorpora la transferència a la societat. (M. Grasa, M. Blas, S. Busquets, M. Camps, J.M. de Anta, G.A. Llorente, C. Madrid, F. Oliva, T. Sauras-Yera).....	22
19- Educación para la salud a familias de Santa Eulàlia, sobre el desarrollo saludable de los lactantes de 6 a 12 meses. (A. Roncero, H. El Yazidi, A. Roselló, V. Morín)	23
20- Consciència col·lectiva. (E. Grau, F.J. Serrano, L. Moretó).....	24
21- Ludus ars. (L. Moretó, J.M. Porquer , P. Navamuel).....	25
22- Dissabtes de performance. (J.M. Porquer, M. Fontiveros, J.A. Asensio).....	26
23- Ludo, ludere, Ars. (J. Pacheco, J. Ros, M. Fontiveros).....	27

TFGs en el marc d'una exposició amb participació ciutadana: fent transferència amb l'aprenentatge-servei

Sara Cabrero^a, Bet Noguer^a, Teresa Sauras-Yera^b, Anna Rigol^a

^a Departament d'Enginyeria Química i Química Analítica

^b Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals

(msauras@ub.edu, annarigol@ub.edu)

L'exposició

L'Estació Ciutat: clínica de salut ambiental

Espai sostenible i inclusiu dissenyat per involucrar els ciutadans en activitats participatives

La plantació

L'addició de compost i biochar al sòl en milloren la qualitat i ajuden a combatre el canvi climàtic

Les receptes doctor X

Dissenyades per a que siguin fàcils d'aplicar per la ciutadania

<https://estaciociutat.org/receptes/>

BIOCHAR
Millorant la qualitat del sòl

RIZOTRÓ
Observant l'efecte del biochar en el creixement de la planta

Els tallers

Per alumnes de primària i secundària, que es mostren interessats en aprendre en un context real de salut ambiental

Les conclusions

Les alumnes de TFG van adquirir consciència de l'impacte social i ambiental de les accions dutes a terme, amb una visió integrada del procés, i van poder participar en debats interdisciplinaris i familiaritzar-se amb els principis de recerca i innovació responsable.

TFGs: Sara Cabrero, <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/119651>
Bet Noguer, <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/124730>

Agraïments: Al CCCB per la oportunitat de participar en aquest projecte i a Idària SCCL per subministrar el biochar.

ApS a l'assignatura "Laboratori de Materials" del Grau d'Enginyeria de Materials

E. Xuriguera, M. Segarra, M. Martínez

Secció de Ciència i Enginyeria de Materials de la Facultat de Química de la Universitat de Barcelona

Laboratori de Materials:

- Assignatura Obligatoria
- 6è semestre grau Enginyeria de Materials
- 100% pràctica
- Bloc I (40%) + **Bloc II (60%)**

Bloc II **Desenvolupament d'un projecte autònom en mode grupal**

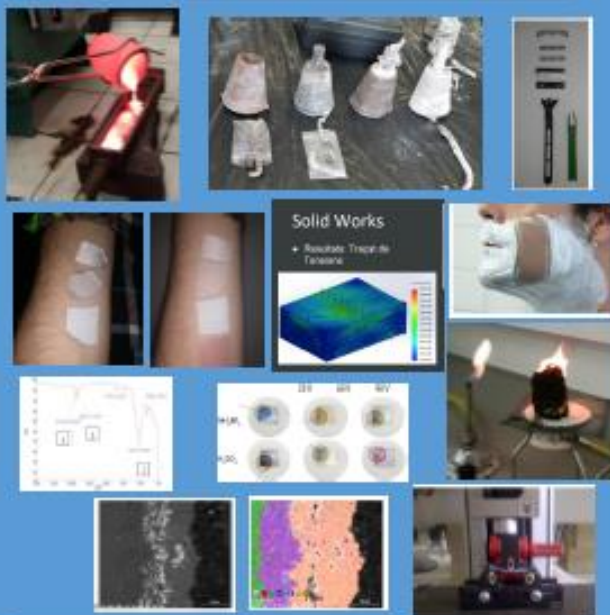
Avaluació:

- Treball al Laboratori
- Memòria Escrita
- Defensa oral

Projecte tradicional

Treball al laboratori

- Desenvolupament del projecte
- Interpretació del projecte
- Planificació de les tasques
- Realització de les tasques Interpretació dels resultats

Memòria escrita

Redacció de la memòria escrita
Introducció, Objectius, Metodologia experimental, Resultats i discussió, Conclusions

Defensa oral

Presentació i defensa del projecte realitzat davant del professorat de l'assignatura

Projecte en clau ApS

Treball al laboratori

- Desenvolupament del projecte
- Interpretació del taller
- Planificació de les activitats
- Assaig de les activitats

Memòria escrita

- Redacció de la memòria didàctica
- Introducció, Objectius, Metodologia experimental

Defensa oral

Presentació i defensa del projecte realitzat davant dels alumnes de l'escola

JORNADA L'APRENTATGE SERVEI I LES MISSIONS DE LA UNIVERSITAT

"Artquímia, fabriquem i provem les tintes medievals"

Àmbit: Belles Arts/Humanitats.

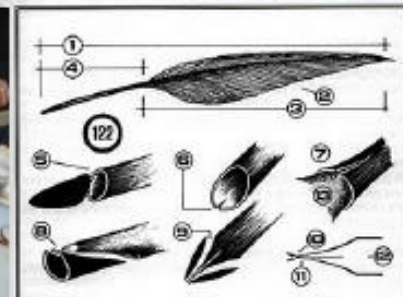
Docència: Materials artístics. Laboratori de tècniques, materials i procediments pictòrics.

Transferència de coneixement: Investigació i experimentació gràfica i plàstica amb les tintes metàl·liques d'origen medieval

Les conferències-tallers entorn a les tintes medievals, desenvolupades al context de l'iniciativa "Compartir Idees", La Universitat va als instituts, impliquen una extraordinària possibilitat de transferència de coneixement i d'acció comunitària a l'ensenyament, investigació i experimentació de les arts.

Les conferències taller consisteixen en conèixer en primer lloc les tintes metàl·liques al context de les tintes anomenades "antigues". Aquestes, les medievals, resulten innovadores doncs fins aquell moment les tintes emprades eren les de tradició egípcia, romana i oriental, totes elles de caràcter carbònic.

Fabriquem la tinta metàl·lica reaccionant químicament una font iònica ferrosa (sulfat de ferro o aigua ferrosa) amb un àcid (àcid tànnic, àcid gàl·lic o tots dos). El resultat és una tinta blava fosca que podem enfosquir cap al negre afegint "negre de fum" (pigment nanocarbó d'hidocarburi). Afegim un aglutinant vegetal com goma aràbiga (*acacia senegalensis*) amb la finalitat de donar-li una qualitat adhesiva. Així ja tenim la nostra tinta metàl·lica o medieval amb la qual podem experimentar sobre paper i altres diversos suports.

ÀCID TÀNNIC

SULFAT DE FERRO

ApS

PRESERVACIÓ MEMÒRIA

RECERCA CREATIVITAT CONEIXEMENTS

PATRIMONI,

INNOVACIÓ

COOPERACIÓ

TRANSFERÈNCIA

Compartim Idees:

Professor: Rafael Romero Pineda. Departament d'Arts i Conservació Restauració.
Alumnat: Mª Isabel García Vilà, Mar Gironella Lladó, Guadalupe Briceño Torres, Helena Antequera Ordoñez, Irene Castillo Huertas, Agata Brunet Muñoz. Alumnes de 2n Curs de Grau en Conservació i restauració.

Facultat de Belles Arts, Universitat de Barcelona.

DQna-li la volta: Projecte d'aprenentatge i servei per a la salut mental positiva en dones.

Àmbit Docència

Sergi Ramos Suárez¹, Eric García Ruiz¹, Marta Alarcón Díaz¹, Andrea Segura Viu¹, Sergi Pinar Rodríguez², Lorena Villa García², Victòria Morín Fraile^{2,3}

¹ Estudiant de l'Escola d'Infermeria. Facultat de Medicina i Ciències de la Salut. Universitat de Barcelona

² Professor Escola d'Infermeria. Facultat de Medicina i Ciències de la Salut. Universitat de Barcelona

³ Grup ApS(UB)

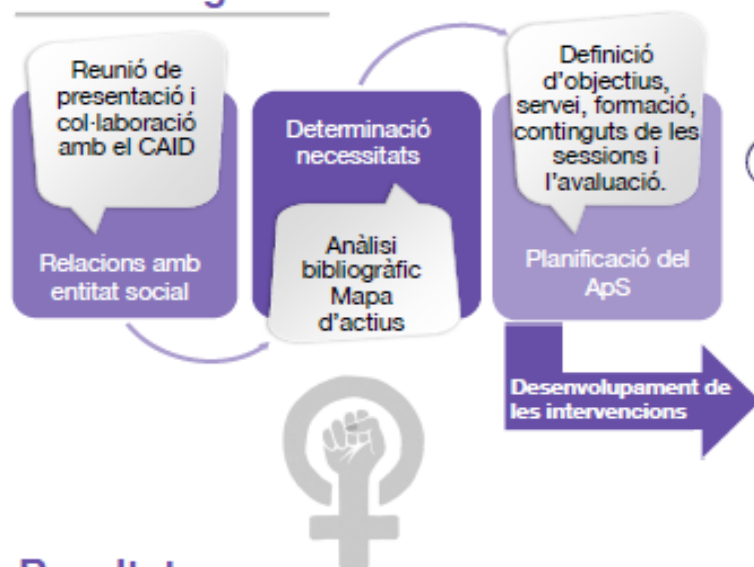

Ver PDF

Introducció

En base a la necessitat social i educativa detectada al municipi, aquest treball, emmarcat en l'àmbit d'infermeria de salut mental i comunitària, planteja un projecte d'ApS que consisteix en la programació de sis intervencions enfocades en la salut mental positiva, en dones de la població de l'Hospitalet de Llobregat.

Metodologia

Resultats

Es manté l'assistència al llarg de les sessions, essent la mitjana de 14 assistents durant les mateixes.

Els punts més forts del treball en la rúbrica de GREM són: la consolidació amb el centre, el servei, l'aprenentatge i la participació. El punt a millorar és treball en equip.

Al finalitzar les sessions, les participants milloren el seu nivell de salut mental positiva en un punt, obtenint una puntuació mitja de 8,18 sobre 10.

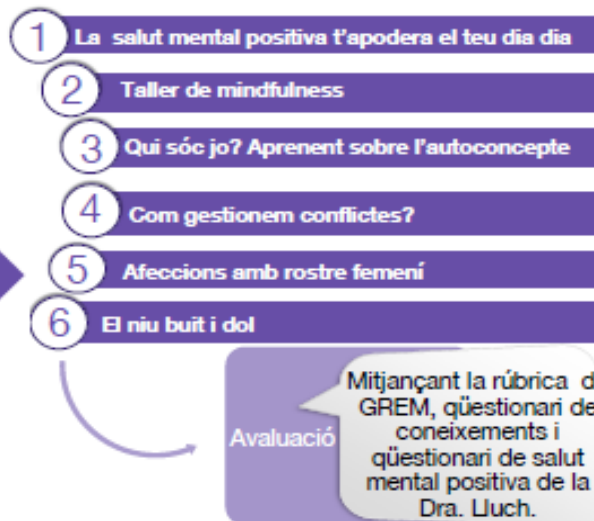
Pel que fa al qüestionari de coneixements finals, la nota augmenta un 7,03% respecte al qüestionari de coneixements inicials.

Per part dels estudiants es coincideix en haver desenvolupat un aprenentatge significatiu i competencial.

Objectius

Apoderar a les dones mitjançant l'adquisició de coneixements, habilitats i actituds relacionades amb la salut mental positiva, aplicables en les seves activitats de la vida diària.

Desenvolupar un aprenentatge significatiu i competencial, en relació a la promoció de la salut mental positiva, a través de la col·laboració en xarxa amb altres agents socials, com el centre d'atenció i informació a la dona (CAID).

Conclusions

Com a estudiants, l'ApS ens ha servit per entrenar el domini competencial d'habilitats formatives i conceptes treballats per ser capaços de dinamitzar grups educatius amb fluïdesa.

El servei a la comunitat permet posar en pràctica la promoció de la salut, emprant principis ètics, fonamental en la pràctica infermera.

Les dones participants són l'eix vertebrador del projecte, realitzar educació per a la salut mental, desenvolupant el model de salut mental positiva, afavoreix el seu apoderament.

Bibliografia

1. Pulg JM, Martín X, Rubio L, Palos J, Gilón M, de la Cerda M, et al. Rúbrica per a l'autoavaluació i la millora dels projectes APS. Barcelona: Fundació Jaume Bofill; 2014. Disponible en: http://www.aprenentatgeservei.cat/intra/aps/documents/aps_autoevaluacio_cat_IMP_A5.pdf [Accés 21 febrer 2019]
2. Martínez, M. (coord.). Aprendizaje Servicio y responsabilidad social de las universidades. Barcelona: Octaedro/ICE-UB; 2008.

La Literatura entra a les aules de Ciències: transversalitat del coneixement a l'assignatura de Biodiversitat Humana

Esther Esteban i Mireia Esparza
Facultat de Biologia, UB

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

L'assignatura

L'assignatura de Biodiversitat Humana és una optativa de 4t curs del grau de Biologia, tot i que també està oberta als estudiants de Ciències Ambientals. Es caracteritza per tractar la biodiversitat humana actual amb una perspectiva transversal i multidisciplinària, sempre amb un enfocament antropològic.

El projecte

Els estudiants han de trobar la connexió entre diferents conceptes tractats a classe i des d'una perspectiva biològica com ara la consanguinitat, nutrició i mortalitat infantil, migració, etnicitat..., amb un seguit d'obres literàries. Ho fan preparant seminaris que presenten a classe i elaborant pòsters que exposaran a la Facultat per Sant Jordi.

El servei

Amb aquesta activitat els estudiants fan difusió entre els estudiants de la facultat de Biologia dels coneixements adquirits tot obrint-los a un àmbit diferent al propi, d'una manera atractiva i divulgativa que contempla la transversalitat de la temàtica.

L'aprenentatge

Els estudiants assimilen millor els coneixements transmesos, són capaços de relacionar-los amb aspectes diferents als que tracten habitualment dins l'àmbit científic i aprenen noves tècniques comunicatives.

Proyecto Minúscula

Recerca y transferencia de conocimiento | Facultat de medicina y ciencias de la Salud | Podologia

Bombi M, Carbonell R, Pérez L

01

Idea

La idea nace des de la necesidad de profundizar en las competencias de la valoración del desarrollo psicomotor

02

Proyecto

Minúscula es un espacio de crecimiento para la pequeña infancia, entre los 0 y los 3 años, orientado al desarrollo cognitivo, motor, afectivo y social durante la primera etapa de la vida.

El equipo de podología pediátrica participa en el proyecto des de 2015 siendo esta la tercera colaboración con los niños y madres del casal del raval.

Además de:

9 los trabajos de fin de grado dedicados a la investigación del desarrollo psicomotor infantil

Una ponencia sobre la aplicación de móvil realizada para detectar alteraciones del desarrollo

1 Simposium benéfico internacional en podología pediátrica

03

Objetivos

Favorecer el aprendizaje del desarrollo psicomotor en las diferentes fases académicas del alumnado:

Clases teóricas de grado

Clases prácticas de grado

Trabajo de fin de grado

Master en podología pediátrica

Fase 1 Formación teórica

Fase 2 Formación práctica

Fase 3 Transferencia teórica

Fase 4 Transferencia práctica

Grado

Máster Podología Pediátrica

04

Aprendizaje de los alumnos y servicios a la comunidad

- Los alumnos tienen la posibilidad de poner en práctica el conocimiento adquirido durante las primeras fases de formación pediátricas en el Casal del Infants del Raval.
- El Casal dels Infants del Raval es una asociación que tiene como finalidad conseguir mejorar la calidad de vida de los niños, jóvenes y familias en riesgo de exclusión social de los barrios en los cuales trabaja.
- Esta actividad permite a los alumnos realizar una presentación de educación y prevención de la salud de los pies destinado a los familiares de los niños.
- Recoger datos estadísticos sobre los conocimientos de las familias sobre la podología en los más pequeños antes y después de la charla.
- Exploraciones podológicas gratuitas a los Infantes para valorar el correcto desarrollo psicomotor, así como, descartar alteraciones de los miembros inferiores.
- El Hospital Podològic de Bellvitge de la Fundació Josep Pinestres facilita la atención de los niños del Casal dels Infants del Raval en sus instalaciones siendo atendidos y tratados por los propios alumnos del grado o máster de podología pediátrica.

05

El Proyecto Minúscula permite la recogida de datos para la Escala Psicomotriz del Área Cruesa de la que consta la app, aplicándola a pacientes del Casal d'Infants del Raval.

Resultados:

Valoración de la Escala Psicomotriz del Área Cruesa realizando un estudio longitudinal en pacientes, de diferentes meses, del Casal del Raval y en el Máster de Podología Pediátrica para comprobar su fiabilidad clínica.

RECERCA

Treballs de Fi de Grau

- "En Plenes Facultats" F. Salut i Comunitat
- "Acompanyament de persones amb discapacitats i als familiars" AISS
- "Intervenció amb gent gran" ASTE
- "Sexualitat a les etapes evolutives" F. Pare Manel
- "Percepció fenòmens migratoris i accions comunitàries" RUIDO PHOTO
- "La nostra mirada combat o fomenta l'exclusió?" Obra Social Sant Joan de Déu

RESPONSABILITAT

SOCIAL

DOCÈNCIA

L'equip de l'Oficina d'ApS tenim la responsabilitat de:

1. Coordinar la participació dels/les estudiants amb les diferents entitats (accés, horaris, durada, acolliment, documentació, etc).
2. Acompanyar als/les estudiants en el seu procés de reflexió sobre la pràctica.
3. Vetllar per a que tota la documentació institucional necessària estigui actualitzada.

Projectes d'ApS vinculats a assignatures dels Graus

Projectes d'ApS transversals amb reconeixement de crèdits

- Educació física i intervenció socioeducativa a centres de salut mental - AREP
- Acompanyament a gent gran - ASTE
- Acompanyament escolar a centre obert - F. Pare Manel
- Amics i amigues de la lectura - Consorci d'Educació
- Un somriure és la millor medicina - F. Pequño deseo

ApS

a la Facultat d'Educació

L'OFICINA D'ApS EN COL·LABORACIÓ AMB ENTITATS SOCIALS ES COMPROMET AMB LES MISSIONS DE LA UNIVERSITAT

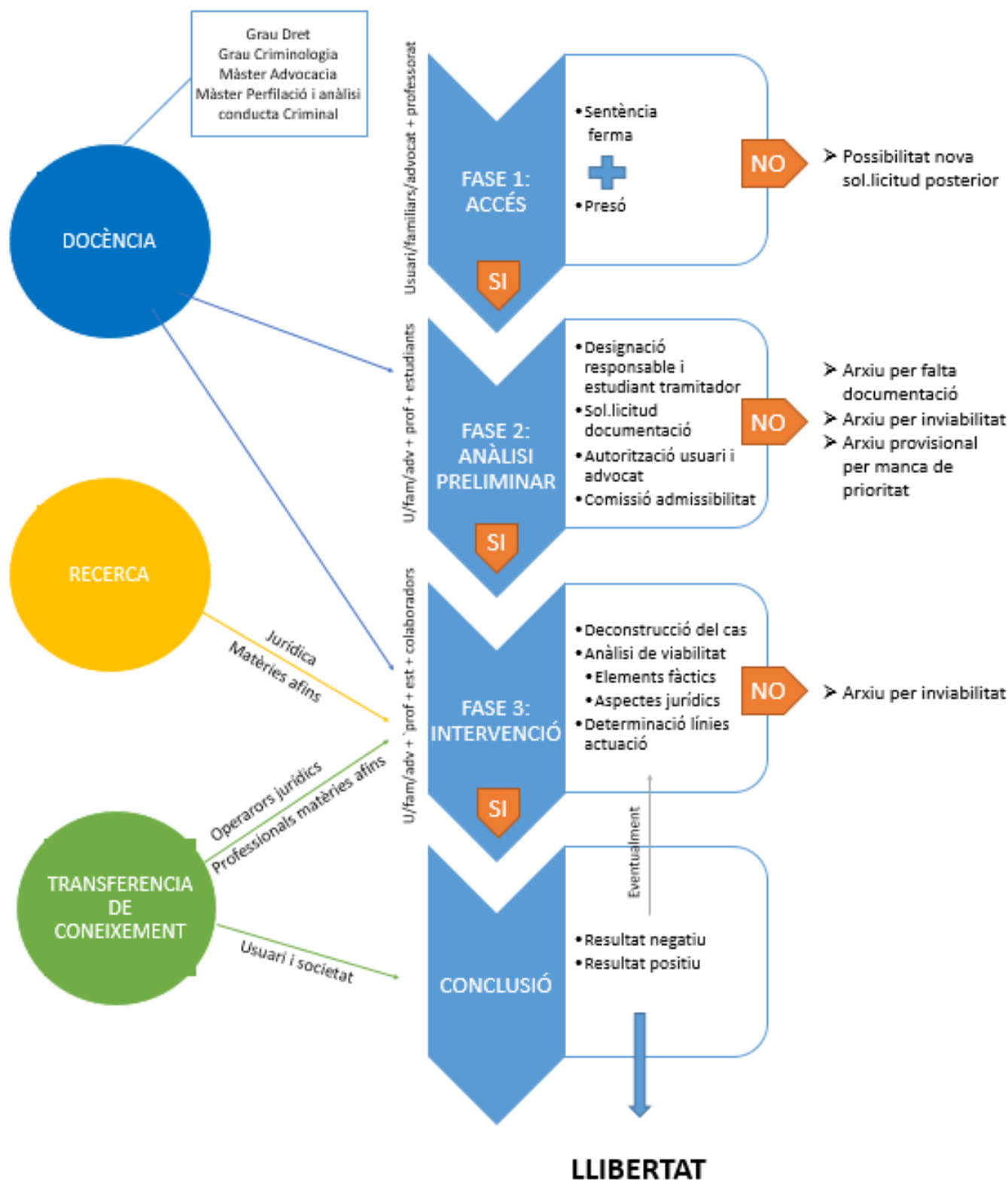

@oficinaApS

aps@ub.edu

CLÍNICA JURÍDICA “BARCELONA INNOCENCE PROJECT”

Creació d'entitats innovadores i compromeses amb els ODS i el finançament ètic per part d'estudiants de Microeconomia d'ADE

ÀMBIT: DOCÈNCIA

Poblet Farrés, M. Cristina. Facultat d'Economia i Empresa. Universitat de Barcelona
González Fdez-Argüelles, Nina; Muñoz Fernández, Sofia. Associació FETS-Finançament ètic i solidari

Objectiu acadèmic de l'experiència

Treballar, dins d'una assignatura eminentment teòrica com la Microeconomia, les principals característiques dels Objectius del Desenvolupament Sostenible i les qualitats del finançament ètic, desplegant una experiència de creació d'una empresa o entitat, que tingui com a activitat prioritària, la millora d'un ODS.

Xifres de participació

57 Estudiants implicats, organitzats en 18 Grups

Les empreses o entitats creades volien incidir en 12 ODS

Els ODS més escollits han estat:

Reflexions i tasques proposades

Primera: Escollir un ODS a millorar.

Segona: Definir una empresa o entitat, l'activitat de la qual suposi una millora d'aquest ODS. Incloure reflexions microeconòmiques (anàlisi de la demanda i la competència de l'empresa, etc.).

Tercera: Dissenyar l'entitat pensant que pugui ésser finançada per una entitat de finançament ètic i solidari (per conèixer el funcionament del finançament ètic se'ls fa una presentació per part de l'Associació FETS).

Quarta: Reflexionar si li caldrà, pel seu funcionament, la intervenció del sector públic.

Cinquena: Contestar una enquesta final sobre finançament ètic als estudiants.

Servei desenvolupat amb aquesta experiència

Aquesta experiència, forma part d'un acord amb l'Associació FETS-Finançament ètic i solidari per ajudar a aquesta entitat a desenvolupar un dels seus objectius, el de promoure el coneixement i els principis de la banca ètica entre els estudiants universitaris. En aquest sentit, interessa analitzar alguns resultats de l'enquesta realitzada: El 66% dels participants considera que les finances ètiques apliquen criteris socials i mediambientals en l'afany de lucre dels projectes finançats, mentre la banca convencional només considera l'afany de lucre. En aquest sentit, el 83% dels estudiants està totalment d'acord o molt d'acord en considerar les finances ètiques com impulsors d'un nou model econòmic i financer, així com estar en un 74% totalment o molt d'acord en que la inversió en projectes socials i ambientalment responsables són rendibles econòmicament.

Alguns dels noms d'empreses i logos creats: Save the Land, StudQuality, AVODES, W-EQUALITY, Fighters of Hunger

"COMPARTIR IDEES. CONFERÈNCIES-TALLER DELS I DE LES ESTUDIANTS"

Martí, E.; Besoain, A.; Hügel, H.; Guzmán, P.; Li, S.; Mariño, C.; Ambatlle, I.; García, E.R.; Lastra, C.F.; Mariño, E.L.; Modamio, P.
Unitat de Farmàcia Clínica y Farmacoteràpia. Facultat de Farmàcia y Ciències de la Alimentació. Universitat de Barcelona

INTRODUCCIÓN

En la 5ª edición del **Máster Oficial Medicamentos, Salud y Sistema Sanitario** de la Universitat de Barcelona (1), se vuelve a introducir el Aprendizaje Servicio (Aps) como metodología de enseñanza-aprendizaje, en concreto, el proyecto de innovación docente 'Compartir idees. Conferències-taller dels i de les estudiants' (2).

OBJETIVOS

Diseñar y desarrollar una metodología de aproximación interdisciplinar, que permita alcanzar y evaluar los objetivos académicos de los estudiantes dentro del Máster, a la vez que vincular el aprendizaje con la puesta en práctica en la comunidad, aportando valor social.

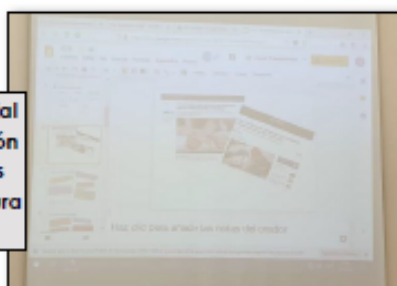

RESULTADOS

Reuniones grupales, trabajo colaborativo, con una visión interprofesional, para consensuar las actividades a desarrollar en la conferencia-taller.

Elaboración del material de soporte (presentación Power Point®) para las dinámicas, con estructura organizada.

Ensayo de la sesión antes de su implementación en el centro de secundaria. Refuerzo del liderazgo y mejora de la comunicación.

MATERIALES Y MÉTODOS

- ✓ Siguiendo el protocolo del proyecto, inicialmente se solicita la conferencia-taller, por parte del centro de educación secundaria, titulada: "Enfermedades de transmisión sexual ¿Qué hay que saber?". A continuación de forma colaborativa los estudiantes analizaron el abordaje del tema en cuestión. Al tratarse de un grupo de distintos ámbitos profesionales se generaron dinámicas interdisciplinares (farmacia, enfermería, bioquímica, ciencias biomédicas, matrona), en consonancia con la aproximación del Máster.
- ✓ A partir de las ideas compartidas se diseñó y desarrolló la propuesta de Aps, y finalmente se realizaron las conferencias-taller cuya evaluación se basó en encuestas de los participantes y de una memoria reflexiva individual de los estudiantes del máster.

CONCLUSIONES

- El proyecto de enseñanza-aprendizaje *Compartir idees* permitió nuevamente vincular los conocimientos teóricos con una forma más interactiva de comunicarlos.
- El carácter interdisciplinario del grupo de estudiantes en esta nueva edición del Máster, se constituyó en valor añadido, ajustando su aprendizaje a situaciones integradoras que conectan de manera directa con la sociedad, subrayando la responsabilidad que se tiene ya como estudiantes.

BIBLIOGRAFÍA

- (1) Universitat de Barcelona. Máster Medicamentos, Salud y Sistema Sanitario. Disponible en: <https://www.ub.edu/portaf/web/farmacias/masteres-universitarios/-/ensenyament/detallEnsenyament/551789/0> (07/03/2019).
- (2) Recerca, Innovació i Millora de la Docència i l'Aprendentatge (RIMDA). Proyecto "Compartir idees. Conferències-taller dels i de les estudiants". Disponible en: <http://mid.ub.edu/webpmid/content/compartir-idees-confer%C3%A8ncies-taller-dels-i-de-les-estudiants-de-la-ub> (06/03/2019).

Docència, Recerca i ApS en els treballs de fi de grau i de fi de màster. Anàlisi de dos casos.

Humbert Salvadó¹, Joan Ramon Torrella², Lourdes Chamorro¹

¹-Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals. UB. h.salvado@ub.edu

²-Departament de Biologia Cel·lular, Fisiologia i Immunologia. UB.

Grup d'Innovació Docent GrinDoFI.

La demanda per part de la Societat de millorar el nostre entorn natural és creixent. Ni les administracions ni les entitats mediambientals sovint no es poden fer càrrec dels estudis de conservació i restauració necessaris per fer front a aquesta demanda. El Penedès és un territori on escau la falta d'aigua i l'entorn està amenaçat pel creixement de l'àrea metropolitana. En aquest context, i considerant com a fil conductor l'aigua, s'han dut a terme dos treballs acadèmics durant el 2018: un treball de fi de Grau (TFG) i un treball de fi de Màster (TFM) de la Facultat de Biologia. Creiem que aquestes activitats transversals docents i de recerca poden constituir un bon exemple d'Activitats d'Aprenentatge Servei.

TFG. Grau Ciències Ambientals.

Títol: Parc dels Talls (Pèlaga de Vilobí): de pedrera a espai natural, evolució i diagnòstic.

Demanda social: El Col·lectiu Ecologista Bosc Verd, suggereix una revisió de l'estat actual després de la darrera restauració de la pedrera, a càrrec de l'Ajuntament de Vilobí del Penedès que va mostrar un gran interès en l'estudi.

Objectiu: Avaluar l'evolució de la restauració després de les darreres actuacions municipals.

TFM. Màster en Ecologia, Gestió i Restauració del Medi Natural.

Títol: "Anàlisi de la qualitat ambiental del torrent de Can Ràfols dels Caus (Alt Penedès) després de la instal·lació d'una depuradora biològica".

Demanda social: La mala qualitat ambiental del torrent és una preocupació per a molts veïns del territori i els Ajuntaments d'Avinyonet del Penedès i de Subirats han mostrat un gran interès per donar suport a la recerca, atorgant-nos una subvenció per fer front a les despeses de les analítiques i mostrejos.

Objectiu: Determinar la idoneïtat del sistema de tractament de l'aigua residual per restaurar aquest torrent.

METODOLOGIA DELS TREBALLS

Treball pluridisciplinari. Inclou la supervisió de documentació, planejament municipal, plànols i variables d'enginyeria, presa de mostres i recollida i anàlisi de dades de flora i fauna, i analítiques de la qualitat de l'aigua als laboratoris de la UB i de la Mancomunitat Penedès-Garraf. Seguiment i treball en col·laboració amb responsables d'entitats municipals i comarcals i experts locals en els diferents àmbits d'estudi.

AVANTATGES I INCONVENIENTS

Aquest tipus de treballs ha representat un gran esforç dels tutors per ensenyar les diferents metodologies de treball de camp i de laboratori relacionades amb les ciències ambientals. Tot i generar una important quantitat de dades, el càlcul pluridisciplinari fa difícil generar moltes dades d'un sol paràmetre per poder dur a terme un tractament estadístic adequat, alhora que dificulta elaborar una publicació d'impacte. Els treballs multidisciplinaris en general es valoren poc en els tribunals de defensa dels TFM i TFG.

Els estudiants van aprendre a utilitzar moltes eines de treball i diferents metodologies, i en ambdós casos han estat autèntics entusiastes naturalistes. Han après a buscar documentació en diversos tipus d'arxius. Han realitzat mostrejos i un treball de laboratori molt intens. Han aportat noves dades per a la diagnosi ambiental, completant catàlegs existents de fauna i flora locals i han aportat informació contrastada als agents socials. L'èxit del ApS es demostra en què en ambdós casos els resultats han estat molt ben rebuts per les entitats sol·licitants: el TFG es va presentar públicament a l'Ajuntament de Vilobí (setembre 2018) i el TFM es presentarà en un simposi mediambiental al municipi de Subirats (maig 2019).

CONCLUSIONS

La recerca duta a terme en ambdós casos ha proposat mesures d'actuació encaminades a ser implantades en la millora de la gestió del territori. El temps limitat, a no ser que utilitzin dades d'altres, dificulta el treball estadístic. L'estudiant acaba tenint una visió general de la temàtica tot prenent consciència de la seva utilitat com a necessitat social. Una tasca com aquesta, inicia els estudiants a la recerca, millorant el coneixement interdisciplinari, i a la seva vida professional.

Agraïments

Així mateix, agraïm a Andreu Camacho i Lluís Felipe Gorría, estudiants de grau i de màster respectivament, a la Dra Mireia Espada del BEECA per encoratjar-nos a presentar les nostres experiències i a la Dra Mònica Jorba per donar-nos un cop de mà en les propostes de restauració. La realització dels treballs ha estat possible gràcies a molts col·laboradors, especialment: Salvador Garmes, Cíntia Peris, Imma Bonell, Àlvaro Gaudes, Roger Fornós, Pepita Nolla, Tònia Pulido, Xavier Beyer, Clàudio Guasch, Albert Ferré, Ada Cordero i Col·lectiu Ecologista Bosc Verd, Ajuntament de Vilobí del Penedès, Avinyonet del Penedès i Ajuntament de Subirats, i la Mancomunitat Municipal Penedès-Garraf.

PROJECTE I INTERVENCIÓ A ESTUDIANTS SOBRE EL BULLYING.

Autors: Creus Culubret C, Vilageliu Noguera M, Cujó López E, Carreiro Alonso MA, Morín Fraile V.

El *bullying* és un tipus de violència molt estesa entre els joves que vulnera el seu desenvolupament saludable i el benestar psicosocial.

L'institut és l'espai principal on es dona aquest conflicte, també és el marc idoni on fer prevenció.

Es desenvolupa un projecte d'aprenentatge i servei per a estudiants d'ESO dels IES Santa Eulàlia i Nou Llobregat, relacionats geogràficament als centres d'atenció primària Amadeu Torner i Mossèn Cinto Verdaguier, situats a la ciutat d'Hospitalet de Llobregat.

OBJECTIU: Millorar les competències davant un cas de *bullying*.

- Concepte
- Agents implicats
- Conseqüències

INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL

AUTOESTIMA

METODOLOGIA: INTERVENCIÓ COMUNITÀRIA

S'han desenvolupat dues sessions, enfocades a la prevenció del *bullying*, juntament amb el coneixement i millora de l'autoestima i la intel·ligència emocional, a 7 classes de primer d'ESO i 3 classes de segon d'ESO. En total la mostra ascendeix a 231 alumnes entre 12 i 14 anys que han rebut aquesta formació, on es pretén evidenciar els coneixements previs dels joves sobre el *bullying*. Han participat 231 estudiants d'ESO, 2 estudiants de quart curs del grau d'Infermeria de la Universitat de Barcelona, els tutors de les respectives classes, 2 infermeres del programa Salut i Escola i un professor de la UB.

RESULTATS

Davant les sessions ens trobem:

- Baix coneixement sobre les pròpies emocions, baixa intel·ligència emocional.
- Importància del mecanisme en grup.
- Llenguatge agressiu entre companys.
- Dificultat a l'hora de portar a la pràctica els coneixements teòrics sobre el *bullying*.

- El 12,2% dels alumnes manifesten haver estat agredits per un company últimament. Aquests ho han explicat a :

- El 49,6% manifesta haver estat insultat regularment a classe.
- La majoria (95,5%) buscarien ajuda davant un cas d'assetjament però un 3,5% observarien l'agressió sense fer-hi res.

CONCLUSIONS

Importància de reforçar la intel·ligència emocional i les habilitats socials dels joves perquè aprenguin a construir relacions sanes entre ells, juntament amb campanyes de conscienciació sobre el *bullying*. L'ApS permet el desenvolupament de treballs d'intervenció d'aquest tipus, encaminats a millorar un aspecte sanitari i social, sent un punt clau, en aquest cas, per reduir la incidència de *bullying* als instituts.

Institut Català de la Salut
Servei d'Atenció Primària
Delta del Llobregat

Referència bibliogràfica:
Xtec.gencat.cat [Internet]. Catalunya; 2018 [actualitzat 21 de juny 2018; citat 7 març 2019]. Disponible a:
<http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/index.html>

Escola d'Infermeria
UNIVERSITAT DE BARCELONA

CIBERBULLYING

Abordaje del acoso escolar como problema de salud pública e intervención preventiva en adolescentes escolarizados en educación secundaria

Belmonte Palomar B, Saborit Reina C, Plaza Veliz M, Carreiro Alonso MA, Morín Fraile V

INTRODUCCIÓN

El ciberacoso es el uso de los medios telemáticos para ejercer el acoso o abuso entre iguales incluyendo acciones de chantaje, humillación e insultos de manera intencional y repetitiva.

Se desarrolla un proyecto de Aprendizaje-Servicio para estudiantes de ESO de los IES Santa Eulalia y Nou Llobregat, relacionados geográficamente con los centros de atención primaria de Amadeu Torner y Mossen Cinto Verdaguer, situados en la ciudad de L'Hospitalet de Llobregat, emmarcado en la realización del TFG de 2 estudiantes de 4º curso del Grado en Enfermería de la Universitat de Barcelona.

A través de unos talleres didácticos se pretende aumentar el grado de conocimiento y solucionar todas las dudas e inquietudes que pudiesen surgir acerca del ciberacoso.

La intervención que se realiza parte del ámbito educativo-sanitario para prevenir el ciberacoso en el entorno de los adolescentes, por lo que las actividades son propias de la prevención primaria.

Impacto del ciberbullying en el desarrollo y la salud mental

Los niños y adolescentes que son víctimas de estos abusos tienen mayor riesgo de desarrollar problemas de salud mental, como depresión, ansiedad, problemas de adaptación en la escuela y efectos negativos en la autoestima. No hay duda de que la consecuencia más extrema es el suicidio de la víctima.

Es por ello que el ciberacoso, así como el propio acoso escolar, se ha convertido en un problema de salud pública en nuestro país.

OBJETIVOS

- ✓ Identificar los conocimientos que los y las jóvenes tienen sobre el ciberbullying.
- ✓ Describir el uso que los y las jóvenes hacen de las redes sociales.
- ✓ Mejorar los conocimientos y las habilidades para actuar en caso de presenciar o sufrir un acoso entre iguales a través de Internet.

METODOLOGÍA

INTERVENCIÓN COMUNITARIA: Se han desarrollado 2 sesiones, enfocadas a la prevención del ciberbullying, el grado de conocimiento y manejo de redes sociales en caso de recibir ciberacoso a 7 clases de primero de ESO y a 3 clases de segundo de ESO. El total de la muestra asciende a 231 alumnos, 126 chicos y 105 chicas de entre 12 y 14 años que han recibido esta formación, donde se pretende evidenciar los conocimientos previos de los jóvenes sobre el ciberbullying y hacer una comparativa con los adquiridos después de la intervención, entre otros ítems, mediante unos cuestionarios de evaluación. En el proyecto de ApS han participado 231 estudiantes de ESO, 2 estudiantes de cuarto curso del grado de Enfermería de la Universitat de Barcelona, los tutores de las respectivas clases, 2 enfermeras del programa Salut i Escola y un profesor de la UB.

RESULTADOS

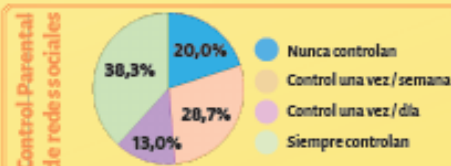
PRE-Intervención POST-Intervención

Antes de la intervención educativa, el 22,9 % de los y las jóvenes consideraban tener un nivel alto y, tras las sesiones didácticas, la cifra subió al 80,1% de alumnos. Por lo tanto, el resultado de la intervención ha sido muy positivo.

Las redes sociales más utilizadas por estos jóvenes son *Whatsapp* e *Instagram* sumando el 31,3% del total. Ambas son, a la vez, las redes en las que más casos de ciberbullying ocurren por el alto contenido en mensajería y fotografías personales.

Por otro lado, siendo aún muy jóvenes y habiendo empezado a una edad muy temprana en el mundo de las redes sociales y conociendo el cuidado que hay que tener con ellas por los peligros o problemas que pueden darse, como el ciberacoso, el 40% de los jóvenes consideran que los padres no deberían realizar ningún seguimiento de sus dispositivos móviles y redes sociales.

CONCLUSIONES

Las intervenciones enfermeras en la comunidad, junto con el resto del equipo de docentes de los centros educativos, puede lograr una prevención y detección precoz y eficaz frente al ciberacoso, para favorecer una educación óptima sobre los riesgos de las nuevas tecnologías. La universidad, en su papel educativo y con proyectos de ApS, no solo forma al estudiante para enfrentarse al dinámico mercado del trabajo que requiere respuestas rápidas, innovadoras y especializadas, sino que también ayuda a su formación ciudadana. El trabajo desarrollado en el entorno del ApS, ha contribuido a mejorar nuestras habilidades para comunicar ideas en el contexto del mundo real.

BIBLIOGRAFÍA

- Martínez, M. (coord.). Aprendizaje Servicio y responsabilidad social de las universidades. Barcelona: Octaedro/ICE-UB; 2008.
- Aronowicz L, Brown L, Shaker S. Bullying victimization in youths and mental health problems: 'much ado about nothing'. *J Psychol Med*, 2010 May;40(5):707-09.
- II Estudio sobre acoso escolar y ciberbullying según los afectados. Informe del Teléfono Anar. www.anar.org

EXPLORAR, SENTIR Y CREAR: LAS ARTES COMO METODOLOGÍA PARA INVESTIGAR

Autores: Laia Aleu, Valerie Grusseck, David Martínez, Rubén David Fernández, Moisés Carmona

Interficies es un programa transversal de Barcelona que tiene como objetivo unir las áreas de educación, arte y participación cívica. El programa desarrolla espacios de diálogo desde donde potenciar el **aprendizaje creativo mutuo** entre personas, equipamientos, entidades, instituciones y ámbitos de actuación. Para alcanzar eso, se usan los **formatos participativos**, el **trabajo en red** y la **metodología colaborativa** de las actividades y proyectos, que prometen fomentar la creatividad y producción cultural, la participación de la ciudadanía y las experiencias educativas.

Para relacionar estas actividades comunitarias con el mundo académico, el **Grup de Recerca en Interacció i Canvi Social (GRICS)** de la **Universitat de Barcelona** también forma parte del equipo multiprofesional. Dentro del marco del **service learning**, los estudiantes de la asignatura de Psicología Comunitaria tienen la posibilidad de participar en el programa y conocer la metodología de la **investigación creativa**, un proceso enriquecedor que se presentará en lo que sigue.

Fase 1:
Primeras
experiencias
de campo

Fase 2:
Investigación
y
creación

Fase 3:
Devolución
de los
resultados

Fase 4:
Intervención
en los
barrios

1) Durante la primera parte del proceso fuimos más allá de las aulas y exploramos la facultad y sus alrededores, empezando a familiarizarnos con las **metodologías vivenciales** y la necesidad de **estar sobre el terreno para conocerlo**. Escuchamos, observamos y sentimos. Luego dialogamos, compartimos sensaciones y pensamientos sobre lo vivido.

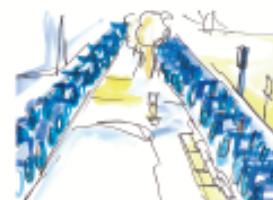
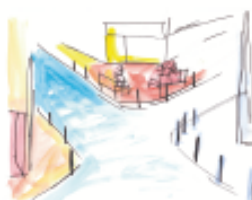
2) Exploramos por grupos la **percepción de seguridad en el Raval** y los **espacios de salud comunitaria en Roquetes**, para reflexionar con el cuerpo y la mente sobre estos. Recorrimos los lugares una y otra vez, y a medida que nos íbamos sintiendo más integrados en los espacios, dejamos que nuestros sentidos encontraran la forma de transmitir lo vivido a otras personas en forma de creación artística. **Poesía, fotografía, mapas simbólicos, juegos, preguntas abiertas, dibujos, música...** Relatos en primera persona de la inmersión a una realidad hasta entonces lejana.

3) Los territorios nos dieron algo de ellos mismos. Nos abrieron las puertas a sus historias, sus peculiaridades y sus gentes. Y quedarnos no sería justo. Por ello, más allá de la presentación ante nuestros compañeros, trabajamos en una **exposición de las obras** ante el resto de personas de la universidad y, posteriormente, en el seno de los dos barrios experimentados.

4) Finalmente, hemos pasado de la investigación a la acción: actualmente nos hemos integrado en distintos espacios de salud comunitaria dentro de los barrios, donde se trabaja con distintos actores a través de las artes. Estos espacios se encuentran en el **Forn de teatre Pa'tothom** en Raval y **Lo Relacional** en Roquetes. Ello nos ha dado la oportunidad de pasar de la observación y la vivencia a una interacción más real y directa con las personas que viven en cada barrio y su modo de contarnos su propio relato.

Ilustraciones:
Laura Serrano Fontas

Este es sólo un ejemplo del tipo de obras resultantes. Los dibujos representan distintos espacios de Roquetes en diversas franjas horarias. La intensidad de la atmósfera se representa con la saturación de color, la actividad del espacio con la calidez o frialdad de los tonos y el aislamiento o interacción de los elementos con líneas abruptas y geométricas o continuas y circulares.

TRANSFERENCIA

DIVULGACIÓN SOBRE EL CUMPLIMIENTO TERAPÉUTICO EN EL PIE DE ATLETA

Queremos concienciar a la población de la necesidad de cumplir correctamente el tratamiento farmacológico indicado para las infecciones dermatofíticas como el pie de atleta o *tiña pedis*.

Desde la Facultad de Medicina y Ciencias de la Salud se ha realizado una investigación que analiza los motivos de incumplimiento en la terapéutica tópica para el pie de atleta.

Desde la Facultad de Biblioteconomía y Documentación (grado de Comunicación Audiovisual) recogemos los resultados de la investigación y desarrollamos un producto audiovisual divulgativo con que sensibilizar a la población sobre este problema.

UNA COLABORACIÓN ENTRE DOS FACULTADES

Andrea Amador, Raquel Bernabéu, Daniel Moya, Laura Nogueira, Karen Pacheco, Isaac Ros, Júlia Sala, Marc Serrano

Laura Cuffi, M.º Ángeles García, Fernando Polanco, Jaume-Elies Vilaseca

UNA EXPERIÈNCIA D'APS: PÍNDOLES DE SALUT PER A LA GENT GRAN

Rico Garcia, Yolanda^a; Garljo Borja, Ana^a; Albardias Leyva, Júlia^b; Valenciano Farré, Enya^b; Vazquez Archilla, Montserrat^c; Morin Fralle, Victòria^d

a. Coordinació Salut Comunitària Servei d'Atenció Primària Baix Llobregat Centre, Institut Català de la Salut (ICS)
b. Estudiant 4rt grau, Escola d'Infermeria, Universitat de Barcelona (UB)
c. Tutors, Escola d'Infermeria, Universitat de Barcelona (UB)
d. Coordinadora d'Aprenentatge Servei, Escola d'Infermeria, Universitat de Barcelona (UB)

Àrea temàtica: TRANSFERÈNCIA I DOCÈNCIA

INTRODUCCIÓ

El projecte d'aprenentatge servei (ApS) pretén disposar d'un espai de salut per compartir, amb els usuaris del Casal de Gent Gran La Gavarra (Cornellà), coneixements, habilitats i experiències vers la cura de la salut atenent als seus interessos, expectatives i necessitats. La facilitació d'aquests espais d'apropament fa que, per als professionals, cada trobada sigui una oportunitat de relació amb les persones que hi participen, que permet obrir canals efectius de participació, escolta i coneixement mutu.

OBJECTIUS

- Contribuir a la millora de la salut de la població a través de la participació col·laborativa entre institucions educatives, sanitàries i socials

- Millorar els coneixements i habilitats de les persones grans per promoure l'autocura i l'apoderament en salut, treballant des de la prevenció

- Afavorir la integració de les estudiants d'Infermeria en el treball en xarxa, intersectorial i col·laboratiu, en la realització del seu Treball Final de Grau
- Adquirir un domini competencial vers la metodologia del procés de salut comunitari
- Possibilitar espais de reflexió per integrar la pràctica a l'aprenentatge metodològic

**COORDINACIÓ SALUT
COMUNITÀRIA SAP BLLC. ICS**

ESCOLA INFERMERIA. UB

**DEPARTAMENT ACCIÓ SOCIAL
AJUNTAMENT CORNELLÀ**

**Projecte compartit
Suport tècnic i metodològic
Tutorització**

**USUARIS CASAL
GENT GRAN**

**Interessos
Expectatives
Necessitats
en salut**

METODOLOGIA

ESTUDIANTS

**Identificar i prioritzar
Necessitats
Planificar i implementar
Intervencions
Avaluar
L'acció i l'aprenentatge**

"Píndoles de salut"

**ESPAI DE SALUT
AL CASAL
GENT GRAN**

RESULTATS

Respecte de l'acció i el servei:

- ✓ Planificació i implementació de les accions ajustades al disseny de les mateixes
- ✓ Alt grau de satisfacció de les institucions i professionals implicats en el projecte
- ✓ Elevada participació dels usuaris del Casal en els tallers proposats
- ✓ Valoració molt satisfactòria de l'experiència per part dels usuaris participants amb demanda de continuïtat

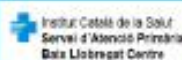
Respecte de l'aprenentatge:

- ✓ Experiència molt satisfactòria per l'acció formativa, per les sinèrgies establertes entre els participants i per l'aprenentatge realitzat
- ✓ Alt grau d'implicació de les estudiants, intervenint a totes les fases i decidint sobre els diferents aspectes rellevants del projecte assumint el seu lideratge

CONCLUSIONS

- ❖ El treball en xarxa i la col·laboració intersectorial possibilita la creació de sinèrgies per tal que la participació comunitària sigui l'eix transversal dels projectes en salut comunitària
- ❖ Treballar per a que la sostenibilitat d'aquest tipus de projectes d'ApS estigui condicionada per l'adquisició de competències en promoció i educació per a la salut i que aquest aprenentatge sigui significatiu

^a Pulg JM, Martín X, Rubio L, Pelaez J, Góñi M, de la Cierda M, et al. Ròtules para la adecuación y la mejora de los proyectos de APS. Barcelona: Fundación Jaume Bofill; 2014. Disponible a: <http://www.fundacionjaumbofill.org/revista/revista-aps.pdf>
^b Morin-Frallé V, Berlanga-Fernández S, Mueble-González E. Experiencia de un proyecto de aprendizaje-servicio de salud comunitaria en el desarrollo de trabajos final de grado. Enfermería Clínica. 2018; <https://doi.org/10.1016/j.enfcli.2018.03.001>
^c Boicador de actividades comunitarias RAC de SEMFYC: <http://www.semfyc.org/actividades-comunitarias>
^d Agència de Salut Pública de Catalunya: <http://www.aspcat.cat/>
^e Web Caje de herramientas comunitarias: <http://caje.comunitarias.org/>
^f Web Salut Comunitària, Raül Cofí: <http://salutcomunitaria.comunitarias.org/transferencia-comunitaria/>

D'una assignatura obligatòria a un projecte ApS transformador: evolució i reptes de l'assignatura **Desenvolupament sostenible** al grau de Ciències Ambientals de la Facultat de Biologia

Mireia Esparza, Enric Tello, Roc Padró, Mª Àngels Alió i Mar Grasa
mesparza@ub.edu, etello@ub.edu, roc.padro@gmail.com, angelzalia@gmail.com, mgrasa@ub.edu

Característiques bàsiques de l'assignatura **Desenvolupament sostenible**

- ✓ Assignatura troncal de 3r curs al segon semestre del grau de Ciències Ambientals a la Facultat de Biologia
- ✓ 6 crèdits i 70-80 alumnes
- ✓ Comença a impartir-se durant el curs 2010-11. Es va introduir en l'ensenyament de Ciències Ambientals arrel del procés de revisió dels graus per tots els departaments de la facultat, estudiants de cada grau i caps d'estudis.
- ✓ L'entusiasme i el recolzament dels estudiants a la proposta del professorat al consell d'estudis va ser clau per la seva incorporació al grau.
- ✓ Professors de 3 facultats (Econòmiques, Geografia i Biologia) i 4 departaments (Història Econòmica, Geografia Humana, Antropologia i Nutrició)

Del curs 2010-11 a 2015-16, nou ésser viu

- ✓ **Classes magistrals** sobre demografia, alimentació, metabolisme social i participació ciutadana, de mitjans de febrer a finals de maig
- ✓ **Pràctiques informàtiques** de demografia en grups reduïts
- ✓ Sortides de camp per visitar experiències socials i agroalimentàries sostenibles
- ✓ **Presentacions d'articles en equips de tres estudiants** publicats en els informes "L'estat del món" (World Watch Institute)

Valoració

- ✓ La **nota global** de l'assignatura el 2015 otorgada pels propis estudiants va ser **7,9**.
- ✓ A través de converses durant les sortides, discussions a seminaris i valoració conjunta de l'assignatura amb els estudiants a final de curs, **vam entendre la seva frustració per la manca de contacte amb la realitat social durant tot el grau**.
- ✓ Gràcies a una jornada com la d'avui, descobrim què és l'ApS i s'encèn la guspira del somni...podríem fer DS amb ApS?

Curs 2016-17: comença l'Aprentatge Servei i la floració

- ✓ **Classes teòriques bàsiques** (3 hores/professora) durant 1 mes
- ✓ 3 mesos restants, **Aprentatge Servei**:
 - Immersió en una **entitat civil** que treballi algun objectiu del **desenvolupament sostenible en equips de 4 estudiants**
 - **Diagnòstic i anàlisi** de l'entitat
 - **Disseny i posada en marxa d'un projecte** per la pròpia entitat
- ✓ Entrega de **dues memòries amb dues presentacions orals**
- ✓ **Tutories de seguiment** amb un professor assignat

Valoració

- ✓ La **nota global** amb que les estudiants van valorar l'assignatura el 2018 va ser de **9,0**.
- ✓ Hi ha una petita porció de decebuts; la gran majoria, però, expressa l'agraïment i satisfacció d'haver participat en un projecte d'Aprentatge Servei.
- ✓ Es desenvolupen al voltant d'una quinzena de projectes i descobrim, estudiants i professores, la tasca important de les entitats, malgrat les dificultats.
- ✓ Comptem amb el suport de RIMDA, amb **projecte d'Innovació Docent 2015PID-UB/048**

Curs 2018-19: Tenim FRUITS!

Recerca en docència (REDICE)
Concedit un projecte Recerca en Docència universitària per avaluar l'impacte de l'assignatura en l'execució dels TFG

17 projectes ApS en curs
Ajuntament Sant Cugat, Arxiu Històric de la Mina i Camp de la Bota, Associació de veïns can Sant Joan de Montcada, Oficina Seguretat, Salut i Medi Ambient UB, Zoo, Museu Marítim, Arran de Terra, Plataforma per l'Aprofitament Alimentari, Airenet, Centre de Recuperació d'Animals Marins, Alegria sin fronteras, Anèlides, Fundació per l'Assessorament i Acció en Defensa de los Animales, Ecologistes en acció

Impacte de l'ApS en la pròpia recerca:
S'ha iniciat un projecte de recerca per la identificació d'hàbits i pautes alimentàries en col·laboració amb el CAP La Mina gràcies a l'ApS

Grup d'innovació docent
• DSambApS Grup d'innovació docent pel Desenvolupament Sostenible (GINDO-UB/171)
• Congressos nacionals i internacionals

Jornada pel Desenvolupament Sostenible a la Facultat de Biologia
Per donar veu a les entitats celebrem una Jornada oberta a tota la Facultat on les entitats poden explicar els seus objectius i projectes:
• Es donen a conèixer entre els estudiants que han de triar-les i entre el professorat de la facultat
• Convidem a **ex-alumnes a explicar els seus projectes** (comprensió de la tasca a fer i inspiració pels nous estudiants) i els reconeixement la seva participació

Potenciació de projectes ApS en ciències experimentals:
• Jornades ICE i a la facultat del grup ApS-UB
• Impuls de TFG-ApS

REPTES ACTUALS

Garantir la continuïtat i l'impacte dels millors projectes desenvolupats, millorar el procés de reflexió dels aprenentatges, dotar els estudiants de les eines per la millora dels projectes (treball en equip, conceptes teòrics específics), assistència a les classes de teoria, encaix de la temporalitat de l'assignatura amb les necessitats de cada projecte són alguns dels 5 punts que cal millorar. El nostre somni és la trasllació de l'assignatura a la resta de graus de la facultat per assolir competències transversals fonamentals com el treball en equip i la responsabilitat social i compromís com a futurs professionals en un model de societat que incorpori l'Agenda 2030 en el full de ruta econòmic i social.

Aprentatge servei en els TFG a la Facultat de Biologia, una eina de docència que incorpora la transferència a la societat

Grasa, M.; Blas, M.; Busquets, S.; Camps, M.; de Anta, J.M.; Llorente, G.A.; Madrid, C.; Oliva, F.; Sauras-Yera, T.

Facultat de Biologia, Avda Diagonal 643, Barcelona 08028

Grup d'Innovació Docent "Coordinació Pràcticums i TFG de Biologia (CBP)"

mgrasa@ub.edu, mblas@ub.edu, silviabusquets@ub.edu, martacamps@ub.edu, janta@ub.edu, gllorente@ub.edu, cmadrid@ub.edu, foliva@ub.edu, msauras@ub.edu

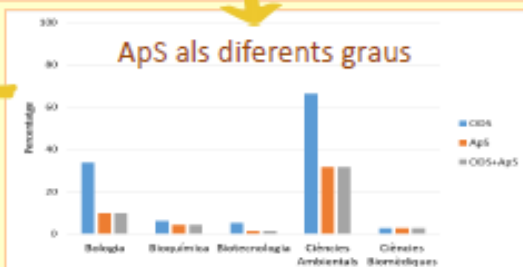
Introducció

La Facultat de Biologia contempla la realització de les assignatures Pràcticum I, Pràcticum II i TFG com un únic projecte amb l'objectiu d'afavorir la immersió dels estudiants en projectes, ja siguin de recerca o de perfil tècnic, però sempre vinculats a l'exercici de la seva futura professió. Aquest model posa a l'estudiant al centre del procés d'aprenentatge amb una projecció de futur. Tots els graus de la Facultat comparteixen el mateix model.

En el curs 2017-18, es van realitzar 471 projectes de PI+PI+TFG en el conjunt dels cinc graus de la Facultat, dels quals un 10% (47 TFGs) van desenvolupar projectes amb metodologia Aprentatge-Servei. Tots els ApS van treballar Objectius pel Desenvolupament Sostenible.

Objectiu

Els TFGs vinculats a ApS es realitzen en Entitats Externes (ajuntaments, fundacions, institucions públiques) convertint-se, per tant en una eina de docència que incorpora la transferència a la societat. Per tal de comprendre les accions necessàries per impulsar els TFG-ApS a la facultat, es proposa realitzar una anàlisi DAFO del procés, des de la captació de l'entitat col·laboradora fins a l'avaluació de l'estudiant.

ANÀLISI DAFO

DEBILITATS

- Estudiants de Bioquímica, Biotecnologia i Biomèdiques desconeixadors de l'ApS i falta d'entitats de l'àmbit
- Absent oferta UB de grups de recerca de projectes ApS
- Desconeixement del funcionament d'aquests tipus de projectes entre bona part del professorat (possibles tutors i avaluadors)
- Manca de rúbriques per avaluar correctament els TFGs -ApS
- Manca de pautes per la confecció de la memòria

FORTALESES

- Equips deganal i de coordinació molt implicat en potenciar els ApS
- Bona motivació/coneixement dels estudiants de Ciències Ambientals i de la branca de biodiversitat de Biologia
- Interès de la Facultat per a la transferència a la societat
- Grup professorat a la facultat altament inspirador i motivat per l'ApS

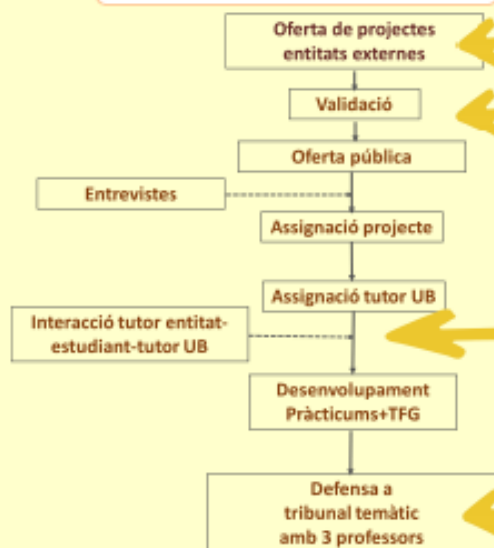
AMENACES

- Possible davallada de la qualitat dels treballs amb aquests tipus de projectes
- Apreciació per part del professorat de Projectes que tenen poc nivell científic
- Insuficients ofertes d'entitats per TFG -ApS
- Falta de mecanismes àgils i estables de comunicació universitat-societat

OPORTUNITATS

- Implantació i impuls dels ODS a la Universitat de Barcelona
- Incorporació d'altres sortides professionals pels nostres estudiants
- Projectes ApS poden obrir noves línies de recerca
- Interès creixent per la innovació docent a la Universitat de Barcelona
- Creixent impuls a la transferència de coneixements científics a la societat (acreditació de transferència)

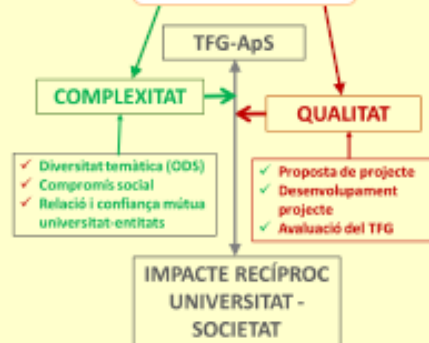
Diagrama de flux dels TFG-ApS

ACCIONS ESTRATÈGIQUES IDENTIFICADES

- Captació i fidelització de les entitats:**
 - Ajut Feina UB, Oficina ApS
 - Tutors UB implicats
- Garantir qualitat projectes oferts:**
 - Entrevistes prèvies amb entitats per valorar els possibles projectes
- Formació, recolzament i reconeixement dels tutors:**
 - Jornades formació ICE
 - Tutoritzacions dobles inclús entre estudiants i professors de facultats diferents
 - Visualització de la metodologia ApS en assignatures com a inspiració i consulta
 - Reconeixement de l'ApS no només com a innovació pedagògica sinó com acció de transferència a la societat (acreditació de transferència)
- Avaluació amb pautes ajustades a projectes ApS:**
 - Diari reflexiu
 - Justificació i valoració del servei realitzat

ANÀLISI DAFO

A partir d'aquesta anàlisi, ens proposem pel futur elaborar una guia adaptada a les ciències experimentals per orientar i explicar el que són i com es desenvolupen els projectes ApS, incorporant casos i exemples concrets que serveixin d'inspiració i estimul a estudiants i professors.

Educación para la salud a familias de Santa Eulàlia, sobre el desarrollo saludable de los lactantes de 6 a 12 meses

Ariadna Díaz Roncero¹
Hanae El Yazidi Tadmori¹
Alba Roselló Novella²
Victoria Morín Fraile²

- 1 Estudiantes de 4o de Enfermería en la Universidad de Barcelona
- 2 Profesoras de l'Escola d'Infermeria de la Universidad de Barcelona

Àmbito

La intervenció se realitzà en el barri de Santa Eulàlia Nord, en el municipi de L'Hospitalet de Llobregat, d'ònde la taxa de natalitat es

8.83%

El interès per este projecte recau en la escassetat d'educació per la salut destinada al cuidat de los lactants, que la infermera percibí des de el centre de atenció primària

Es entons quan se planteja una col·laboració des de estas tres institucions: el centre de atenció primària de la zona, el centre d'estudis Dolmen, y la Escola de Infermeria; tres àrees fonamentals per al correcte desenvolupament infantil

El projecte se destinà a famílies del barri amb fills i filles de 6 a 12 mesos

Estudiants del Grau de Infermeria

Enfermera pediàtrica del CAP
Mossèn Cinto Verdaguer

El objectiu fou augmentar los coneixements y habilitats de los familiars en el cuidat del lactant

Estudiants del Cicle Formatiu de Grau Superior de Educació Infantil

Se realitzaren 6 sessions de temàtiques diferents

Desarrollo Psicomotriz

Masaje Infantil

Alimentación complementaria

Gateo

Primeros Auxilios

Mindfulness y Cancionero

Participar en este proyecto nos ha empoderado y nos ha permitido aportar a las familias los conocimientos adquiridos a lo largo de estos cuatro años de grado de Enfermería.

El Aprendizaje - Servicio es una gran herramienta que posibilita el acercamiento de diferentes conocimientos a toda la población, contribuyendo al cambio en los estilos de vida hacia aquellos más saludables.

Consciència col·lectiva Conciencia colectiva

Alumnat del Grau en Belles Arts
de la Universitat de Barcelona
a la mostra Sant Joan les Flors 2018

Eulàlia Grau Costa
Francisco Javier Serrano Navamuel
Laia Moretó Alvarado

Departament d'Arts i Conservació-Restauració
Universitat de Barcelona

Consciència col·lectiva/Conciencia colectiva és una activitat d'Aprenentatge Servei (ApS) i d'intervenció artística en l'espai desenvolupada en el context de la mostra Sant Joan les Flors del municipi de Sant Joan les Fonts (Girona) durant els dies 19 i 20 de maig de 2018. Es tracta d'una activitat d'ApS especialment dirigida a la **professionalització d'alumnat del Grau en Belles Arts de la Universitat de Barcelona (UB)** que es troba majoritàriament en el procés de realització del seu **Treball Final de Grau (TFG)**.

Sant Joan les Flors és un festival organitzat per l'Ajuntament de Sant Joan les Fonts dedicat a la promoció de la flor i la planta viva com a eixos del desenvolupament local i comarcal, així com també a la celebració de la primavera. La seva edició de 2018 és la segona ocasió en la que es convidava a participar a alumnat de la Facultat de Belles Arts com a part activa de l'esdeveniment, en el context d'un **conveni de pràctiques d'ApS** entre el centre d'educació superior i el municipi.

En aquesta edició, es seleccionen els projectes de sis persones (Andrea Martínez Arroyo, Clàudia Niubó Bigas, David González Vaca, Iman Severa, Maria Infesta i Sara Marín Aránega), que engloben pràctiques artístiques que van des de l'escultura exempta fins a la performance. Durant els dos dies del festival, en una plaça de la localitat, **les i els estudiants interactuen amb l'espai i amb el públic visitant**, tot explicant el seu treball i rebent-ne feedback. Les persones que s'apropen són convidades a **participar en la construcció de les peces artístiques i a descobrir/aprendre/recordar tècniques que s'hi vinculen** en diverses propostes: un taller de tints naturals a partir de flors per tal de teñir teles i bastir una estructura metàl·lica; una activitat de costura de flors sobre un refugi fet de glassalla; un acollí de conta-contes i garxet per als més petits... Els statements dels diferents projectes es resumeixen en una autoredicció específica, que serveix com a element promocional i com a testimoni editorial (Grau Costa, Porquer Rigo i Martínez Arroyo, 2018).

En paral·lel a Consciència col·lectiva/Conciencia colectiva es desenvolupa també en el festival la inauguració del recorregut experimental-artístic «Ronda Croquis» del Parc de les Olors de Sant Joan les Fonts, un recorregut estructurat pel municipi que proposa el dibuix com a eina d'observació i en el que participa també alumnat de tercer curs del Grau en Belles Arts UB.

Consciència col·lectiva/Conciencia colectiva és una aposta més en el marc del col·lectiu que conforma el Grup d'Innovació Docent ATESI (Art, Territori, Estratègia docent, Sostenibilitat i Intervenció social – GINDO-UB/162) i la secció del Grup ApS(UB) de la Facultat de Belles Arts UB per tal de promoure accions que apropin al públic general estratègies i pràctiques d'art contemporani d'una forma directa i activa, com a generadores d'intercanvi de coneixement. Amb aquesta i altres accions d'ApS (Grau Costa, Ros Vallverdú, Porquer Rigo, Cantero Aznar, Martínez Arroyo, Edo Serrano, Moretó Alvarado, Ayala Rebull, Lozano Triay, Cerdà Fernández, Otero Leal i Oliva Fàbregas, 2017; Porquer Rigo, Grau Costa, Pacheco Puig, Moretó Alvarado, Romero Pineda, Ros Vallverdú, Asensio Fernández i Sasiain Camarero-Núñez, 2018; entre altres), s'ha constatat que l'alumnat participant adquireix competències de professionalització i aprofundeix significativament en la concepció, execució i crítica de les seves obres d'art, introduint-hi canvis i posicionaments d'acord a les experiències viscudes, els resultats observats i els comentaris rebuts.

Participants:

Andrea Martínez Arroyo, Clàudia Niubó Bigas, David González Vaca, Iman Severa, Maria Infesta i Sara Marín Aránega (Consciència col·lectiva/Conciencia colectiva); Carla Gao Ricart, Diego Ruiz-Acosta Castán, Manuel Schiand, Oscar Roig Gorina, Sara García Pérez (Ronda Croquis).

Comissariat:

Eulàlia Grau Costa, Francisco Javier Serrano Navamuel, Jaume R. Vallverdú, Joan Miquel Porquer Rigo, Laia Moretó Alvarado, Manolo Fontiveros Sánchez i Massimo Cova.

Col·laboració:

Grup d'Innovació Docent ATESI (Art, Territori, Estratègia docent, Sostenibilitat i Intervenció social – GINDO-UB/162), Grup ApS(UB), Deganat de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona i Ajuntament de Sant Joan les Fonts.

Referències:

Grau Costa, Eulàlia, Porquer Rigo, Joan Miquel i Martínez Arroyo, Andrea (Eds.) (2018). *Consciència col·lectiva/Conciencia colectiva. Intervenció escultòrica, de performance i de participació en l'espai públic de la vila en flor d'estudiants i estudiantess de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona*. [Fulltè autoredicció]. Disponible a <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/122520>
Grau Costa, Eulàlia, Ros Vallverdú, Jaume, Porquer Rigo, Joan Miquel, Cantero Aznar, Albert, Martínez Arroyo, Andrea, Edo Serrano, Júlia, Moretó Alvarado, Laia, Ayala Rebull, Lidia, Lozano Triay, Marina, Cerdà Fernández, Marta, Otero Leal, Oscar i Oliva Fàbregas, Pol (juny 2017). *Contenedores de olores en el Día Mundial del Arte. Aprendizajes en un proyecto colectivo de esculturas olónicas en el medio natural. XIV Foro sobre Evaluación de la Calidad de la Investigación y la Educación Superior (FECIES)*. Granada, España. Disponible a http://mpoquer.com/wp-content/uploads/2017/06/FECIES_Poster_Contentores-2.pdf
Porquer Rigo, Joan Miquel, Grau Costa, Eulàlia, Pacheco Puig, Juancho, Moretó Alvarado, Laia, Romero Pineda, Rafael, Ros Vallverdú, Jaume, Asensio Fernández, José Antonio i Sasiain Camarero-Núñez, Alaitz (abril 2018). "Upcycling" en clave de Aprendizaje-Servicio. Acciones de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona en el Festival Internacional de Reciclaje Artístico de Catalunya 2018. *Jornada «Construïm una universitat compromesa i crítica: aprenentatge servei i objectius de desenvolupament sostenible»*. Barcelona, Espanya. Disponible a <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/122745>

JORNADAS EN RECERCA I DOCÈNCIA ARTÍSTICA

*Departament d'Arts i Conservació-Restauració,
Universitat de Barcelona

Les jornades van establir un marc de reflexió sobre el treball en xarxa, i la necessitat de treballar cooperativament i de forma sostenible. Es van concloure amb el consens de la necessitat d'una major transversalitat en el disseny i l'aplicació de les metodologies.

Prezado(a) Sr(a) S(a) do(a) grupo de Lactação, Bem-vindo(a) ao grupo! Aqui você encontrará colegas lactantes e suas famílias, além de informações e dicas para facilitar a lactação. Este grupo é destinado a mulheres que estão amamentando ou planejam amamentar. Aqui você pode compartilhar suas experiências, dúvidas e conquistas. Também é possível encontrar orientações e suporte técnico. Lembre-se de que este grupo não substitui o acompanhamento profissional. Se você tiver alguma dúvida ou necessidade de ajuda, não hesite em perguntar. Boa sorte e sucesso na lactação!

[illegible][illegible]

Dissabtes de performance

Apropant l'art d'acció al públic en clau d'Aprenentatge Servei

Joan Miquel Porquer Rigo
Manuel Fontiveros Sánchez
José Antonio Asensio Fernández

Departament d'Arts i Conservació-Restauració
Universitat de Barcelona

Sota el títol de *Presències. Una mostra de performance artística*, durant la tarda del 9 de juny de 2018 té lloc la primera edició del projecte artístic *Dissabtes de Performance* en els diferents espais del Can Castells Centre d'Art de Sant Boi de Llobregat (Barcelona). Es tracta d'una iniciativa promoguda pel professorat integrant de la secció Grup ApS(UB) de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona (UB) i del Grup d'Innovació Docent ATESI (Art, Territori, Estratègia docent, Sostenibilitat i Intervenció social - GINDO-UB/162), on alumnat de diferents cursos del Grau en Belles Arts UB, en col·laboració amb estudiants del Conservatori Professional de Dansa de l'Institut del Teatre de Barcelona, apropen al públic familiar del centre la seva metodologia de creació artística vinculada a l'acció in situ en clau d'Aprenentatge Servei.

En forma de tallers, performances, accions gratuïtes i activitats de co-creació, a es busca apropar al públic la reflexió sobre temes punyents (la sostenibilitat ambiental, el dret a l'habitatge, la violència masclista), així com fer accessible l'art contemporani i a veure-s'hi immers actiu i participativament. Tot mentre l'alumnat explora els significats i les interpretacions de les seves propostes, la coherència dels seus processos i les seves possibilitats d'evolució en una dialèctica de transferència de coneixement.

Participants:

Anaïs Civit López, Andrea Martínez Arroyo, Amau Moreno Grau, Clara García Rams, Clàudia Niubo Bigas, David García Servet, Estrella Leon Rivero, Ferran Recio Calderó, Idulina Massa (Idu), Inma Severa el Arras, Ivan-Oliver Àvila Puerto, Jaume Luque, Maria Zhi Tortosa, Maria Bernat Caro, Marióna Vinyes, Marta Santacatalina, Mercè Casamada Aguirre, Miriam Garibaldí, Natalia Fernández Pérez, Núria Pla Borràs, Paula García Ciruela, Rosario Tonon Axmann, Sara Marín Aránega i Thais Albarrán Serra.

Coordiñació:

Eulàlia Grau Costa, Juanjo Esteban Castanera i Manuel Morales.

Col·laboració:

Joan Miquel Porquer, José Antonio Asensio Fernández, Juancho Pacheco, Laia Moretó Alvarado, Manolo Fontiveros, Maxime Llanerelli, Montse López, Paco Navamuel i Rafael Romero Pineda, Grup ApS(UB), Grup d'Innovació Docent ATESI (Art, Territori, Estratègia docent, Sostenibilitat i Intervenció social - GINDO-UB/162), Departament de Dansa Contemporània del Conservatori Professional de Dansa de l'Institut del Teatre i Deganat de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

Ludo, Ludere, Ars

Aprendizaje y servicio mediante metodologías lúdicas de creación artística

Manuel Fontiveros Sánchez
Juancha Pacheco Puig
Jaume Ros Vallverdú

Departament de Arts i Conservació-Restauració, Universitat de Barcelona

La exposición **Ludo, ludere, Ars. El juego como espacio de creación** es un evento expositivo desarrollado en Can Castells Centre d'Art (CCCCA) de Sant Boi de Llobregat (Barcelona), entre el 12 de enero y el 2 de marzo de 2019, en el que participa alumnado de la facultad de Bellas Artes de la Universidad de Barcelona (UB).

Se trata de una muestra desarrollada en paralelo a las jornadas en investigación y docencia artística **LUDUS ARS** coordinadas por Eulàlia Grau Costa, Joan Miquel Parquer, Laia Moretó Alvarado, Jaume R. Vallverdú, Rafael Romero i Manuel Fontiveros Sánchez, y en el marco de la cual se desarrollan distintas actividades artísticas en clave de Aprendizaje-Servicio protagonizadas por alumnado de distintos cursos y asignaturas del Grado en Bellas Artes UB.

A partir de metodologías participativas y obras interactivas la exhibición toma como pretexto la visibilización de estrategias de creación colaborativas en arte contemporáneo que apuestan, como se indica, por poner el acento en lo procesual, lo interactivo, lo social y lo comunitario. A partir de las diferentes propuestas, los artistas participantes plantean finales abiertos que deben ser acabados por el propio público. Cada obra propone una dinámica, una estrategia o metodología para que el espectador siguiendo unas instrucciones, o su propio instinto (según lo requiera cada obra) acabe dando forma a un nuevo final convirtiéndose así, en un agente activo de la misma.

Esta filosofía reivindicativa no solo se encuentra en las instalaciones permanentes de la exposición, sino también en las distintas acciones artísticas que suceden tanto en la propia inauguración de la muestra como en sucesivas fechas dentro de su calendario. Estas intervenciones son eventos que se tratan, conscientemente, como oportunidades pedagógicas, con voluntad de servicio al público y de profesionalización del alumnado: durante el acto de inauguración, los participantes de la exposición guían al público y le explican sus obras, invitándole a participar y a intervenir en las mismas para acercárselas, apropiárselas y otorgarles nuevos significados.

Muchos de los de piecots presentan una finalización inmediata y particular tras la interacción individual de cada espectador, pero otras tantas se continúan construyendo durante toda el período expositivo. Es el caso de la obra **Embollicat** (2019) de Bernal Berini o la instalación **El joc blanc** (2019) de Alexandre Enríquez: la propuesta de Berini presenta unas mesas a modo de espacio de juego donde el público de manera inconsciente va dando forma a diferentes conjuntos comunitarios y formales fruto del juego establecido con los juguetes. Estas mesas durante las jornadas van siendo fundidas y como consecuencia preservan como una instantánea: un momento del juego determinado quedando así como un fragmento del espacio-tiempo congelado. Por otra parte, la obra de Enríquez, plantea una propuesta que cuestiona los ideales de belleza y las estructuras de poder que hay tras ellos e invita al espectador a expresarse sobre un lienzo de tono rosáceo que es la pared interviniendo sobre ella con pastillas de jabón, pintalabios y otros tipos de maquillaje blancos a modo de tizas. Se trata de recuperar, de aprender, de cuestionar, de compartir y de descubrir mediante la intervención directa.

Participantes:

Alexandre Enríquez, Alicia Blom, Bernal Berini, David González Vaca, Emili Moreres, Feyna Neves, Jennifer Ros Alaló, Joan Solé Fondó, Jordi Camprubí, María Bernal Caro, Miguel Molina Mestre, Alejo Fernández Pérez, Nicolás Ruiz Sáenz i Carlos Aranda.

Comisariado de la muestra:

Manuel Fontiveros Sánchez, Eulàlia Grau Costa i Jaume R. Vallverdú.

Colaboración:

Joan Miquel Parquer, Laia Moretó Alvarado, Juancha Pacheco Puig, Rafael Romero Pineda, Paco Navamuel, Lucide Petillo, Clara Barco Musté, Grupo de Innovació Docente ATESI (Arte, Territorio, Estrategia docente, Sostenibilidad y Intervención social - GRADO-UB162), Lluís ABADIA - Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, Equip UBCAFAI de la facultad de Bellas Artes de la Universitat de Barcelona y Mar Llop.

